

GLOBALNO OBRAZOVANJE ZA ODRŽIVI RAZVOJ

GLOBALNO OBRAZOVANJE ZA ODRŽIVI RAZVOJ

Predgovor: Silvano Golin i Maria Teresa Leodari, Grad Vicenza

Autori: Ivana Šibalić, Vesna Brezovac, Ivan Kristijan Majić, Ewa Jeziak, Halina Bednarczyk, Anna Nardi, Roberta Morosillo, Gianni Cappelotto

Priprema i grafički dizajn: Jan Brożyński

Prijevod, lektura i korektura: Udruga za rad s mladima Breza

Zahvaljujemo svim odgojiteljima, učiteljima i nastavnicima, učenicima, organizacijama i drugim dionicima u Italiji, Poljskoj i Hrvatskoj na njihovoj uključenosti, podršci i sudjelovanju u projektnim aktivnostima.

ISBN 978-953-58254-3-2
Osijek, 2015.

Udruga za rad s mladima Breza
L. Jägera 12
31 000 Osijek
e-mail: udruga.breza@gmail.com
www.breza.hr

Partneri projekta Mladi za zemlju

KORDINATOR

Grad Vicenza (Italija)
(Poljska)

Progettomondo Mlal (Italija)
(Poljska)

Grad Osijek (Hrvatska)

Udruga za rad s mladima Breza
(Hrvatska)

Grad Częstochowa

Udruga za mlade CZ-ART

Ova je publikacija rezultat projekta Mladi za zemlju/Youth4Earth: povećanje mogućnosti globalnoga učenja o održivom razvoju za lokalne europske zajednice (DCI-NSAED/2012/288-187). Projekt Mladi za zemlju realiziran je uz sufinanciranje Europske komisije.

Publikacija je izrađena uz finansijsku podršku Europske unije. Sadržaji ove publikacije isključiva su odgovornost partnera projekta Mladi za zemlju i ne odražavaju ni pod kojim okolnostima stajališta Europske unije.

Tekstovi i slike unutar ove publikacije mogu se reproducirati, pohranjivati i prenositi u bilo kojem obliku ili za bilo koju potrebu bez prethodnoga dopuštenja partnera projekta Mladi za zemlju, ukoliko se isti koriste samo za učenje i podučavanje, odnosno u nekomercijalne svrhe. Molimo vas da u slučaju reprodukcije ovih materijala, navedite izvor originala.

SADRŽAJ

UVOD	5
PRVO POGLAVLJE	8
Perspektive globalnoga obrazovanja	9
Održivi razvoj i ekološka održivost.	11
DRUGO POGLAVLJE	16
Inovativne metodologije globalnoga obrazovanja	17
Inovativne metodologije globalnoga obrazovanja u praksi	28
TREĆE POGLAVLJE	44
Put prema aktivnom građanstvu na lokalnoj razini.	45
Treći korak: implementacija novih usluga globalnoga obrazovanja	49
Evaluacija puta za lokalni aktivizam	56
Osnaživanje aktivizma na međunarodnoj razini.	58

PREDGOVOR

OBRAZOVANJE ZA ETIČKU ODGOVORNOST ZAŠTITE OKOLIŠA I ŽIVOTA

Današnji izazov obrazovanja zahtjeva od europskih država promoviranje inicijativa koje za cilj imaju stvaranje sustava vrijednosti, ujedno hrabro braneći kulturu pacifizma. Mir ne može biti izgrađen bez mogućnosti poštivanja planeta u svim njegovim oblicima i značajkama.

Priroda ima svoje zakone i svjesni smo da ih države zajedno sa svjetskim velesilama, u posljednjih 60 godina, nisu poštivale u svrhu napretka. Premda to nosi velike prednosti, s druge strane ostaje čovjek lišen svojih korijena i identiteta. Nismo bili u mogućnosti, niti smo željeli shvatiti da jedino kroz očuvanje tla, zraka, klime i svih živih bića, moguće je obraniti čovječanstvo, njegovu sadašnjost i prvenstveno budućnost.

Pozvani smo iskazati svoju brigu o ispravnom korištenju još dostupnih resursa te se okrenuti velikim problemima vezanim uz okoliš (ekonomskim, znanstvenim, društvenim i kulturnoškim) koje je globalizacija učinila vidljivima, kao i onim manjim problemima našeg lokalnog okoliša. Danas smo svjesni međupovezanosti koje postoje između malih i velikih problema te znamo da jedino djelovanjem na nove generacije na obrazovnoj razini, možemo dati budućnost životu.

Kako potići dijalog između prirođenih zakona života koji sve više slabe i zakona koje je stvorio čovjek za reguliranje ekonomije, znanosti, kulture i društvenih znanosti, u kojemu bi svi imali etiku za temelj?

Ne postoji etika bez poštivanja čovjeka i okoliša u kojem živi, ne postoji etika bez društvenog prava i izvora razmjene, ne postoji etika bez ravnopravne raspodjele svjetskih dobara i poštivanja izvora i identiteta svih kultura.

Ipak, još uvijek susrećemo neprepoznavanje ograničenja koje uvjetuju prirodni zakoni. Iskorištavamo planet izvan njegovih granica da bi zatim, suočeni s uništenjem okoliša, naivno pokušali ispraviti štetu...

Europski projekt Mladi za zemlju bavio se upravo ovom tematikom te je usporedio različite obrazovne i didaktičke pristupe uključivanjem mladih iz nekoliko europskih država. Promišljali smo o ljudskoj odgovornosti, o tome da i male i velike geste obazrivosti mogu učiniti promjenu. Na takvim temeljima nastale su radionice kreativnog recikliranja, akcije solidarnosti i razmjene, trenutci za rasprave i promišljanja o životu i miru. Ta iskustva omogućila su davanje i vraćanje smisla našim svakodnevnim odlukama.

Želio bih zahvaliti svima koji su entuzijastično i strastveno kroz svoj rad ostvarili projekt i koji su posvjedočili da, unatoč svemu, neprestano trebamo vjerovati i djelovati jer se život i izvori planeta ne mogu "izbrisati" u ime interesa nekolicine beskrupuloznih pojedinaca.

Silvano Golin

direktor, Školske i obrazovne usluge te politike mladih, Grad Vicenza

VAŽNOST SURADNJE

Koncept održivog okoliša veoma je važan, ali u isto vrijeme toliko širok da zahtijeva mnogo ideja i svakodnevne prakse, ne samo od pojedinaca, već i uključenost velikog broja interesnih skupina.

Lokalne institucije trebaju imati važnu ulogu u odgoju za djelovanje i osvješćivanje o temama održivoga okoliša budućih generacija.

Ipak, pozitivna djelovanja mogu biti ojačana i dokazano učinkovitija zahvaljujući suradnji posrednih struktura, poput škola ili lokalnih udruga koje predstavljaju povlaštena mjesta za odgoj i ospozobljavanje mladih generacija.

Jedna je od glavnih karakteristika obrazovnih ustanova (škola i lokalnih udruga) njihova sposobnost uključivanja pojedinačnih osoba ili grupa te povećanje njihove motivacije koja je ujedno pokretačka snaga za pridruživanje ostalih aktera i građana, općenito.

Iako je moguće da škole i udruge imaju različite interese i posebnosti, tema održivog razvoja je transverzalna i fleksibilna te joj se može pristupiti s različitih gledišta. To omogućuje uključivanje većeg broja interesnih skupina koje mogu privući veliki broj građana, naročito mlade generacije. Osim toga, udruge iskazuju maksimalnu učinkovitost u suradnji sa školstvom, koje je, zbog svoje vlastite prirode, uključeno u raznovrsna interesna polja te doprinosi društveno-kulturnom i osobnom razvoju mladih.

Upravo s tom idejom vodiljom, Grad Vicenza tri je godine vodio projekt Mladi za zemlju potpomognut sufinanciranjem europskog programa "Nedržavni akteri i lokalne vlasti u razvoju".

Duh suradnje lokalnih javnih institucija, udruga i škola, također je usvojen i prakticiran između međunarodnih partnera čije je sudjelovanje činilo osnovu za djelovanje u Poljskoj i Hrvatskoj: Grad Czestochowa (PL), Grad Osijek (HR), Udruga za mlade CZ-ART (PL) i Udruga za rad s mladima Breza (HR).

Također, europski je projekt ojačao suradnju između lokalnih institucija, ustanova za formalno obrazovanje i lokalnih udruga za rad s mladima s ciljem edukacije mladih na temu održivosti. I zaista, brojne predstavljene obrazovne inicijative, bilo u školama ili izvan škola, ostvarene su zahvaljujući neprekidnoj razmjeni među potonjim akterima. Sve inicijative su osmišljene kroz zajednički scenarij 7. milenijskog razvojnog cilja i održivog razvoja.

Svima želimo nastavak rada u smjeru kojeg promovira projekt te isto tako da naučimo kako sudjelovati u zajedničkom cilju: održivom svijetu za svakoga.

Uživajte u čitanju!

Maria Teresa Leodari
međunarodna koordinatorica
projekta Mladi za zemlju

PRVO POGLAVLJE

GLOBALNO OBRAZOVANJE

U obrazovanju nije dovoljno stvarati pojedince koji mogu čitati, pisati, računati ili biti dobri građani, barem ne u današnje doba koje se suočava s globalnim izazovima koji zahtijevaju globalna rješenja.

Međužavisni izazovi, poput nove svjetske ekonomije i promjena u vrstama poslova, besprimjerna globalna migracija, klimatska nestabilnost te rastuća potreba za globalnim upravljanjem okolišem, pozivaju nas na promjene u načinu na koji razmišljamo i djelujemo. Obrazovanje mladima treba dati kompetencije s kojima mogu djelovati u rješavanju izazova 21. stoljeća. Obrazovanje mora biti transformativno kako bi dalo moći ljudima djelovati u smjeru promjena kao i da se odupru onim neželjenim promjenama. Nastavnici, edukatori, osobe za rad s mladima, lokalna uprava i administracija nalaze se na prvoj liniji „obrazovne revolucije“.

Ovaj vodič rezultat je trogodišnjeg projekta Mladi za zemlju sufinanciranog iz programa EuropeAid - Nedržavni akteri i lokalne vlasti u razvoju. Projekt je omogućio iskustvo formalnog i neformalnog, prema učeniku usmjerенog sustava obrazovnih metodologija za podršku učenika Europske unije i mladih u njihovu razmišljanju i djelovanju kao globalnih građana. Nastavnici i voditelji za mlađe iz Italije, Poljske i Hrvatske izučeni su postati „globalni edukatori“ pa su brojni učenici i mladi aktivno sudjelovali u iskustvima globalnoga učenja. Ovaj vodič pruža pregled metodologija koje projekt preporuča školama i sektorima za mlađe. Njihov je konačni cilj inspirirati nove nastavnike, osobe za rad s mladima te profesionalce na usvajanje, u svom svakodnevnom radu, perspektiva globalnog obrazovanja te ih opskrbiti korisnim metodološkim uvidima i praktičnim natuknicama za prijenos takvog obrazovanja u svakodnevnu praksu.

GLOBALNO OBRAZOVANJE

Globalno obrazovanje je "obrazovanje koje otvara oči i umove stvarnostima svijeta te ih budi i potiče na ostvarenje svijeta veće pravednosti, jednakosti i ljudskih prava za sve." (Deklaracija o globalnom obrazovanju iz Maastrichta – Vijeće Europe, 2002.). Prošlo je trinaest godina od ove Deklaracije, a ona još uvijek predstavlja najuspješniji pokušaj dohvaćanja unutarnjeg koncepta globalnoga obrazovanja kao jedan transformativni proces ljudskog bića koji uključuje sazrijevanje znanja, vrijednosti, vještina i sposobnosti za u potpunosti *biti, djelovati i sudjelovati* u svjetskom društvu i ekonomiji.

GLOBALNO OBRAZOVANJE

Globalno obrazovanje može se shvatiti kao holistička i radikalno nova perspektiva u obrazovanju. Kako je opisano u Vodiču globalnoga obrazovanja (Global Education Guidelines) u izdanju Sjeverno-južnoga Centra Vijeća Europe, takvo je obrazovanje transformativni način učenja koji ne pokušava reproducirati sustav trenutnog znanja, već izaziva dominantne pretpostavke i potiče učenike na stvaranje novih načina razmišljanja i alternativnih budućnosti.

U nesrazmjernoj sintezi, globalno obrazovanje ima za svoj konačni cilj odgoj građana koji će moći stvoriti pravedniju, sigurniju i održiviju globalnu budućnost za sve. Ovo je ujedno konačni cilj modernih škola i rada s mladima.

Kako bi se ostvarila ta promjena, učenici trebaju usvojiti set znanja, vještina i vrijednosti koji su važni sastojci za aktivno globalno građanstvo.

Ključni su elementi globalnoga obrazovnog kurikuluma - bilo u formalnom ili neformalnom kontekstu:

Znanje	Vještine	Vrijednosti i stavovi
Globalne dinamike, međuvisnosti i međupovezanosti	Kritičko mišljenje i analiza	Samosvijest, samopouzdanje
Identiteti, jednakosti i razlike	Mogućnost promjene perspektive	Samopoštovanje i poštivanje drugih
Ljudska prava, društveno pravo i jednakost	Timski rad Suosjećanje	Društvena odgovornost i odgovornost prema okolišu
Održivi razvoj	Suočavanje sa složenošću i nesigurnošću	Otvorenost
Izgradnja mira	Mogućnost učenja i istraživanja	Vizionarski stavovi
Strukture moći, utjecaji, demokracija i dobra	Deklarativnost Ophodenje s medijima i novim tehnologijama	Aktivno i sudjelujuće članstvo u zajednici
Politika i ekonomija	Donošenje odluka Rješavanje problema	Solidarnost

Gore navedena lista znanja, vještina i vrijednosti nije potpuna. Možete otkriti još više elemenata kada iscrtate svoje globalno formalno ili neformalno obrazovanje.

Globalno obrazovanje ne odnosi se samo na ono što učimo, već kako učimo. Prema našoj viziji globalno učenje treba biti dinamični proces koji u sebi uključuje neke od sljedećih faza:

- **RAZMJENA ZNANJA I UČENJE O LOKALnim PROBLEMIMA.** Ovaj korak prepostavlja analizu, aktivno promatranje fenomena svijeta. Učenici nastoje doprijeti do korijena i uzroka događaja te istražiti njihove dimenzije iz lokalne i globalne perspektive, a da pritom neprestano prelaze s apstraktnog znanja na konkretno iskustvo svakodnevnog života.
- **RAST S DRUGIMA I UČENJE NOVIH VJEŠTINA.** Rast znanja ide u korak s procesom izgradnje. Učenici razvijaju nove vještine, poput timskog rada i suradnje, kreativnog razmišljanja, dijaloga, kreativnosti, sposobnosti razumijevanja tudišta gledišta itd.
- **RAZMIŠLJAJ ZAJEDNO, SURAĐUJ I OSMISLI NOVE NAČINE ZA RIJEŠAVANJE PROBLEMA.** Učenici razvijaju vizije alternativnih i mogućih budućnosti. Razmišljaju zajedno i surađuju na izgradnji ideja za ostvarivanje dugoročnih održivih rješenja.
- **DJELUJ LOKALNO/SUDJELUJ.** Ovo je ključni korak, proces promjene prema odgovornom globalnom građanstvu. Ideje prerastaju u konkretna djelovanja na lokalnoj razini gdje građani uče preuzimajući osobnu i kolektivnu odgovornost, postajući čimbenik promjene.

Predložene faze ne prepostavljaju linearni smjer. Preklapanja navedenih koraka mogu biti korisni za procese učenja. Osim toga, faze se trebaju prilagoditi dobi učenika. Uz to, predložene faze nisu osmišljene biti konačne, već su rezultat onoga što smo naučili od drugih sudionika te prvenstveno iz dugogodišnje prakse u radu s grupama učenika. Stoga ovaj model nije osmišljen kao konačni recept, već kao inspiracija za daljnje rasprave i ideje. U ovom obrazovnom scenariju učenici prestaju biti pasivni primatelji informacija i znanja. Obrazovanje više nije puko nagomilavanje podataka ili trenutni odgovor na tekuće probleme, ono sada postaje neprekinuto istraživanje istinskih iskustava. Na taj način nastali problemi postaju polazišne točke za razvoj otvorenog i izazovnog mišljenja.

Globalni obrazovni putevi u školama i izvan njih, trebali bi:

- jačati učenje kroz iskustva, poticaje, rješavanje stvarnih problema i zadataka;
- biti „lokalno-globalni“- analizirati probleme od lokalne do globalne razine i obrnuto;
- temeljiti se na učenju kroz suradnju i demokratsko donošenje odluka;
- stimulirati multiperspektivni pristup;
- promovirati umreživanje ljudi diljem svijeta s ciljem razbijanja stereotipa, strahova i mržnje;
- biti duhoviti i ugodni, inspirirati optimizmom;
- biti orijentirani na djelovanje: učenici bi trebali postati čimbenici promjena predlažući vlastita rješenja

ODRŽIVI RAZVOJ I ODRŽIVOST OKOLIŠA

Najvažniji je izazov s kojim se čovječanstvo mora nositi održivi razvoj za svakoga. Godine 2015. Ujedinjeni narodi postavili su nove ciljeve kojima se osigurava ostvarivanje ideja održivog razvoja do 2030. Misije svih obrazovnih agencija/ustanova trebale bi se usmjeriti na dublje razumijevanje što održivi razvoj jest te kako ga postići. Održivi razvoj nije tek još jedna točka koju bi trebali pridružiti našem kurikulumu, već treba postati centralna tema koja će biti ključna za određivanje budućnosti našeg planeta i njegovih stanovnika.

ODRŽIVI RAZVOJ: MULTIDIMENZIONALNA TEMA

Postoje brojne definicije održivoga razvoja. Ipak, sve njih povezuje prepoznavanje da kroz naš odnos s planetom treba prihvatići granice njegovih resursa i prava svih ljudi, kako u sadašnjosti, tako i u budućnosti.

Održivost i održivi razvoj često se povezuje s okolišem u našim svakodnevnim diskursima. No, održivi razvoj podrazumijeva čvrstu međuzavisnost s ekonomskim, društvenim dimenzijama te dimenzijama okoliša. Globalno obrazovanje podsjeća kako se održivost okoliša ne može razdvojiti od ostalih elemenata društva kao što su prava, zdravlje, jednakost, interkulturalne veze itd.

Ovaj je pristup u skladu s nedavno predstavljenim smjernicama Europske Unije koje u svrhu promicanja dva goruća izazova - iskorjenjivanje siromaštva i osiguravanje prosperiteta i dobrobiti -predlažu svjetski okvir koji bi se istovremeno bavio društvenim i ekonomskim temama te onima okoliša. Poglavito strategijom „Dostojan život za sve. Kraj siromaštva i svjetska održiva budućnost“ (Bruselj, 27.02.2013. COM (2013) 92 final), EU poziva lokalne zajednice, državne vlade i poduzeća na borbu protiv siromaštva kroz nove puteve održivog razvoja. S novim okvirom Ciljeva održivog razvoja donesenih na Konferenciji Rio+20, svijet priznaje da se ovim izazovima treba zajednički pristupiti na inetgrirani način.

OSIGURAVANJE ODRŽIVOSTI OKOLIŠA

Održivi okoliš središnji je dio održivog razvoja, a ne tek jedna od njegovih dimenzija. Prijetnje poput globalnog zagrijavanja, gubitka bioraznolikosti, manjka pitke vode i nejednakog korištenja prirodnih resursa, stvarni su, a mogu se ispraviti jedino kroz suradnju te lokalna i globalna nastojanja.

Posljednjih desetljeća naš planet su obilježili ekstremni vremenski uvjeti te porast temperature. Znanstvenici diljem svijet predviđeli su daljnji porast koncentracije stakleničkih plinova u atmosferi što predstavlja prijetnju poljoprivredi, hrani i zalihamama vode.

ŠTO MOŽEMO UČINITI?

- Odabratи pametna i ekološka prijevozna sredstva za dnevna kretanja
- Jesti hranu uzgojenu iz podneblja, drastično smanjiti bacanje hrane
- Koristiti čistu i obnovljivu energiju
- Smanjiti potrošnju, reciklirati i iznova koristiti

Procjenjuje se da će do 2050., dvije trećine stanovništva živjeti u gradovima. Visoka gustoća stanovništva i neodrživo upravljanje gradovima (transport, komunalne usluge itd.), predstavljaju rizik za kvalitetu zraka. Velika potražnja za mesta življjenja kao i nezaposlenost, mogu dovesti do velikog broja ljudi koji žive u slamošvima, ali i u neprimjerenim uvjetima.

Nedavne masovne imigracije u Europu mogle bi dovesti do isključenja i stvaranja neprimjerenih naselja.

ŠTO MOŽEMO UČINITI?

- Koristiti javni prijevoz, tražiti od vlasti da ga prošire u područja koja ga nemaju
- Odvajati i reciklirati otpad
- Revitalizirati javne zelene površine
- Podržavati lokalne politike koje osiguravaju za sve primjereni, sigurno i jeftino stanovanje te osnovne usluge

Rast populacije, klimatske promjene, zagađivanje vode, ekonomski razvoj, svi oni čine pritisak na vodene rezerve. Procjenjuje se da će do 2025., dvije trećine svjetskog stanovništva živjeti s nedovoljno pitke vode. Osim toga, 800 milijuna ljudi nema pristup zdravoj pitkoj vodi, a 1.1 milijarda nema pristupa nužnicima s vodom, niti ostalim oblicima poboljšanih sanitarija. Više od 40 % stanovništva iz područja Podsaharske Afrike živi bez nužnika.

ŠTO MOŽEMO UČINITI?

- Čuvati rezervoare s pitkom vodom na našem lokalnom području
- Izbjegavati nepotrebnu potrošnju pitke vode u svakodnevnom životu
- Biti svjesni prisutnosti vode u namirnicama koje kupujemo

Kopneni i vodenii ekosustavinalaze se u opasnosti. U razdoblju od 2000. do 2010. uništavalo se 5.2 milijuna hektara šuma godišnje. Degradacija prirodnih ekosustava vodi do: pustošenja, smanjenja bioraznolikosti, izumiranja ugroženih vrsta te siromaštva onih čiji životi ovise o prirodnim ekosustavima.

ŠTO MOŽEMO UČINITI?

- Čuvati naše šume i promovirati zelene prostore
- Promovirati održivu poljoprivredu i ribarstvo
- Jesti zdravu i svježu hranu
- Odgovorno kupovati te izbjegavati proizvode proizvedene iz izvora ugroženih područja

KAKO PRISTUPITI ODRŽIVOSTI U OBRAZOVNOM PROCESU?

Održivi razvoj predstavlja suštinski predmet u obrazovanju. Ne samo da bi se trebao razumjeti sa znanstvenog i tehnološkog stajališta, već ima sposobnost usidriti čovjeka u stvarnost, unutar moralnih okvira predanosti i odgovornosti. Tada više ne govorimo o individui uhvaćenoj u mreži samozavaravanja, već o pojedincima sposobnima biti istinski svjesni i poduzetni da se pozitivno postave u stvarnosti, usmjeravajući svoje talente u pametne svrhe. Kultura (ne u nominalnom ili formalnom smislu, već ona živa kultura), omogućuje vođenje mladih u pustolovinu znanja, stvaranje plana za svijet i postavljanje sebe u svijet.

Time je očito da postoji složena veza među temama održivog razvoja i obrazovanja, ljudskog i kulturnog rasta. Učenje na razumnii način podrazumijeva upoznavanje sebe, dok znatiželjno upoznajemo druge. To predstavlja interakciju s ljudima i okolišem kroz različite

jezike, počevši od jezika tijela pa do jezika simbola, stvaranje konflikta, ali i suglasja s vanjskim svijetom kroz neprestani proces davanja i uzimanja u posredovanju i rješavanju problema. U svojoj srži, kultura bi trebala biti definirana kao mogućnost vodenja osobe prema ispravnom odnosu sa stvarnošću te prema "novoj nevinosti" koja uključuje njezin ili njegov osobni svijet.

U globalnomo brazovanju o održivosti trebao bi se izbjegavati pesimizam, ili još gore, ekološki katastrofizam. Umjesto toga, trebalo bi ocijeniti pozitivne rezultate međunarodne zajednice ili pojedinih država vezane uz ključne pokazatelje Milenijskih razvojnih ciljeva, kao i postignuća lokalnih zajednica i projekata koji ohrabruju pojedince ili grupe. Stoga, sve brojnije krize (ekonomска, hrana i okoliš...) trebaju poslužiti kao prilika za napisati nova pravila međuljudskih odnosa te odnosa ljudi s prirodom, u skladu s logikom održivosti i pravednim, inkluzivnim razvojem.

Ovaj pozitivni stav koji cilja na unutrašnju motivaciju, predstavlja još jednu vezu između održivog razvoja i obrazovanja (u djetinjstvu i odrasloj dobi) te učvršćuje princip vrijednosti djelovanja (reflektivnog koji ne završava u sebi). Ne možemo govoriti o održivom razvoju ako ne postoje održiva i odgovorna djelovanja svjesna svojih razloga kao i samopercepције onoga koji ih provodi. Ne postoji smisleno učenje ako učenik nije uključen u aktivnosti koje daju smisao i nijanse znanja koje on ili ona usvajaju na putevima obrazovanja za unapređenje sazrijevanja vještina te poticanje upornosti.

DRUGO POGLAVLJE

GLOBALNO OBRAZOVANJE ZA

ODRŽIVI SVIJET U ŠKOLAMA

Ovo poglavlje oslikava metodologiju i sredstva koja su isprobana kroz tri godine rada projekta Mladi za zemlju na području školskog obrazovanja. Više od 150 učitelja/nastavnika iz Italije, Poljske i Hrvatske educirani su u svrhu usvajanja inovativnih, globalnih metodologija učenja. Više od 6000 učenika u dobi od 3 do 14 godina usvojili su globalne obrazovne smjernice vezane uz održivost.

Ovo poglavlje nudi pregled metodoloških pristupa, kao i odabir pet „najboljih primjera“ globalnih obrazovnih puteva za učenike kojima pokazujemo kako metodologije djeluju u praksi.

MLADI ZA ZEMLJU U BROJKAMA

3 centra globalnoga učenja o 7. milenijskim razvojnim ciljevima otvorena nudeći materijale, izvore, mogućnost za profesionalni razvoj edukatora i osoba za rad s mladima. Centri predstavljaju dugoročne investicije te simboliziraju uključenost europskih zajednica na području održivog razvoja.

1 mobilni centar globalnoga učenja iz Osijeka namijenjen zajednicama smještenim u nerazvijenim i udaljenim područjima.

150 nastavnika i voditelja za mlade educirani su o globalnom obrazovanju, održivom razvoju te o načinu kako osmisiliti obrazovne puteve u kojima su angažirani učenici.

6000 učenika steklo je iskustva u globalnim obrazovnim putevima vezanim uz globalne ekološke izazove.

9 javnih događaja za podizanje svjesnosti o održivom razvoju organizirano je uz sudjelovanje djece i njihovih obitelji, odgojitelja, učitelja, nastavnika i dr.

INOVATIVNE METODOLOGIJE GLOBALNOGA OBRAZOVANJA

DRAMSKI ODGOJ I ODRŽIVOST

Ivan Kristijan Majić, dramski pedagog i kazališni redatelj

Kazalište je vrlo moćan obrazovni medij. Razlog tomu je što se svaka kazališna forma susreće s iskustvenom komunikacijom koja rezultira učenjem kroz iskustvo. Ovo je najprirodnija te jedna od najučinkovitijih vrsta učenja jer koristi prirodne mehanizme na koje svi jednakom pozitivno reagiraju. Figurativno govoreći, brzo naučimo da je vatra vruća i da je ne smijemo dirati upravo zahvaljujući iskustvu koje smo stekli kada smo se jednom opeklili i to ne želimo ponoviti. S druge strane informacija da je Kolumbo 1492. otkrio Ameriku nije nešto što u nama ostaje zauvijek, nakon što smo je samo jednom čuli.

Kazališne tehnike u obrazovanju nude alternativu klasičnim predavanjima, uvodeći nove i kreativne elemente u radu s djecom i mladima, dajući jednakobne ili još kvalitetnije rezultate.

Edukacija za nastavnike i edukatore obuhvaćala je četiri tematska područja te počivala na jednoj metodologiji: dramskoj nastavi. Dramska nastava radni je proces u trajanju od 45 do 120 minuta, ovisno o dobi djece ili mladih sudionika. To su serije tematski povezanih i umreženih vježbi i tehnika s ciljem fokusiranja na specifičnu obrazovnu jedinicu. Svaki se dramski sat sastoji od zagrijavanja, igra i vježbi koje za cilj imaju jačanje koncentracije, fokusa, kazališnih vještina, koordinacije, komunikacije i sudjelovanja kroz međuigru.

Nakon zagrijavanja, koje obuhvaća oko 20 posto trajanja dramske nastave, sat se nastavlja tematskim radom koji se uglavnom sastoji od uvježbavanja improvizacijskih vještina.

U ovoj fazi rada, od sudionika se očekuje rješavanje specifičnog problema kroz kazališnu igru. Na svršetku ove faze važno je da grupa prokomentira izvedbu kao i njene rezultate. Ovo je ujedno najkreativnija faza čitavog iskustva učenja. Djeca i mladi tako imaju priliku izraziti svoje stavove kroz iskustvenu scensku igru, bez zadanih okvira.

Posljednja faza dramske nastave pretpostavlja opuštanje i igru. Dramske igre su dinamične, grupne igre uglavnom fokusirane na jačanje komunikacije grupe i stvaranje osjećaja grupnog uspjeha. U svakoj od ovih faza rada, ključno je sudjelovanje voditelja. Njegov ležerni pristup omogućuje sudionicima da se opuste i budu spontani, što je vrlo važno za stvaranje uvjeta iskustvenog učenja.

Učenici više nikada neće moći zaboraviti što je to statični elektricitet, čak i kada bi to željeli! To je za njih bilo nezaboravno iskustvo - istovremeno igra i učenje! [nastavnica fizike]

OD ZNANJA DO KOMPETENCIJA: PRISTUP ODRŽIVOSTI BAZIRAN NA STRUČNOSTI

Anna Nardi, nacionalna didaktička koordinatorica projekta Mladi za zemlju

Bila sam zadovoljna što sam postala svjesna 7. milenijskih razvojnih ciljeva o kojima sam mogla pričati sa svojim kolegama, dijeliti iskustva s drugim ustanovama i izvanjskim organizacijama. Rad baziran na stručnom pristupu, dozvoljavao je eksperimentiranje s novim didaktičkim pristupima i upravljanje učinkovitijim aktivnostima s učenicima. [srednjoškolska profesorica]

U Vicenzi, tijekom prve dvije godine, razvojni put kapaciteta nastavnika temeljio se na pristupu baziranom na kompetencijama u didaktici, povezujući se s područjem održivosti te 7. milenijskim razvojnim ciljem.

Pristup baziran na kompetencijama proizlazi iz uvjerenja da prijenosne metodologije, koje se tradicionalno primjenjuju u školama, nisu učinkovite. One pridonose nagomilavanju znanja u učenika koji ga stječu na često pasivni način bez previše sudjelovanja. Osim toga, postoji nedostatak seta vještina potrebnih za obradu stečenog znanja na kritičan način te njihovu primjenu u stvarnom životu.

Koncept kompetencije, u svakodnevnom jeziku, odnosi se na sposobnosti pojedinaca da djelotvorno upotrebe znanje i vještine u relaciji sa smislenim kontekstom¹.

U školskoj pedagogiji, kompetencija znači svjesni rezultat brojnih sastavnica: znanja, vještina (kako obaviti određeni zadatak), svjesnosti (ne samo znati kako nešto učiniti, već moći objasniti kako i zašto to učiniti), motivacije (podržavati uspješno i učinkovito djelovanje).

Kombinacija ovih elemenata omogućuje pojedincima znati kako biti u stvarnom kontekstu. U Vicenzi smo željeli potaknuti nastavnike na raspravu o temama održivosti podupirući ih u osmišljavanju obrazovnih smjernica s ciljem razvijanja stručnosti, a ne znanja, vezanih uz održivost. Tako je stvoren "nastavni plan za održivost" koji je bio usmjeren na razvoj stručnosti te postizanje "ciljeva stručnosti", u skladu s dječjom dobi. Kompetencija ne znači da je fiksna, već se razvija i sazrijeva kroz nekoliko obrazovnih ciklusa.

Nastavni plan za održivost bazira se na Europskom okviru ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje i njegovih križanja s Europskim okvirom temeljnih znanja i održivosti (European Framework of Key Competencies for Lifelong Learning and it crosses the European framework with fundamental knowledge on sustainability).

Dolje je prikazan isječak plana. Opisuje nekoliko „ciljeva kompetencija“ koji bi se trebali postići do učenikove 14. godine.

¹ Odvjetnik, na primjer, sposoban je, ne kao dobar poznavatelj zakona, već ako zna dobro obavljati svoj posao, odnosno kada zna upotrijebiti zakon u obranu svog klijenta.

Ključna kompetencija	Ciljevi kompetencija za kraj prvog ciklusa obrazovanja (14 godina)
Komunikacija na materinjem jeziku	<p>Opisuje i komentira postupke i informacije za postizanje održivosti.</p> <p>Sluša i uvažava tuđe stavove, sposoban/na promijeniti stajalište ako je to korisno i opravdano. Služi se deklarativnom komunikacijom.</p> <p>Piše različite vrste tekstova (narativne, deskriptivne, argumentirajuće) o temama održivosti, demonstrirajući primjerenost situaciji, svrsi i primatelju.</p> <p>Stvara multimedijalne tekstove, pokazujući sposobnost kombiniranja verbalnog jezika s ikonastim kodovima i pokazuje upoznatost s temom.</p>
Osnovna znanstvena kompetencija	<p>Istražuje i eksperimentira u laboratoriju i izvan njega proučavajući svakodnevne pojave, zamišljajući i pronalazeći njihove uzroke. Traži rješenja problema koristeći stečeno znanje.</p> <p>Razvija jednostavne sheme i modeliranja činjenica i fenomena održivog korištenja, i ako je potrebno mjeri i formalizira.</p> <p>Prepoznaće kompleksnost živog svijeta kao i njegovu dijakroničku evoluciju; uočava raznolikost te osnovne potrebe biljnog i životinjskog svijeta; istražuje načine na koje bi ih susretao u specifičnom ekološkom kontekstu.</p> <p>Otkriva ulogu ljudske zajednice na Zemlji, granice njenih izvora kao i njima nejednak pristup, usvaja odgovorne životne stilove..</p>
Učiti kako učiti	<p>Istražuje informacije iz različitih izvora, povezuje ih i interpretira.</p> <p>Uvažava drugačija stajališta vezana uz ekološke teme i održivi razvoj, ocjenjuje i raspravlja o pozitivnim i negativnim aspektima različitih izbora i njihovih posljedica.</p> <p>Primjenjuje vještine planiranja kako bi realizirao/la djelovanja.</p> <p>Organizira aktivnosti učenja kroz identifikaciju, odabir i upotrebu raznih izvora informacija i brojnih metoda (formalnih i neformalnih), ovisno o dostupnom vremenu.</p>

Za postizanje „ciljeva kompetencija“ predavanja i apstraktni pristupi nisu učinkoviti. Predlažemo upotrebu modela naziva „Obrazovni put“.

Obrazovni je put metodološki alat koji pomaže u oblikovanju, organiziranju, upravljanju i evaluaciji aktivnosti učenja. Koristi teoretska i praktična znanja kao rezultat informacija, odnosno vještine kao što je sposobnost suočavanja i rješavanja problema, i još kompleksnije, u realnom kontekstu, mjerljivost stručnosti kao sposobnost korištenja znanja i vještina u školi i u društvenom kontekstu.

Obrazovni put sastoji se od sljedećih koraka:

- to je interdisciplinarni projekt kojeg dijeli tim nastavnika iz različitih područja znanja
- zahtijeva nekoliko tjedana/ mjeseci rada u učionici
- uključuje učenike koji grade autentični proizvod², kao rezultat učenja i na taj način se osigurava usvajanje stečenih vještina
- omogućava učenicima aktivno učenje kroz suradnju
- u aktivnosti učenja i rad s učiteljima i studentima uključeni su stručnjaci i predstavnici lokalnih udruga

MATEMATIČKO MIŠLJENJE I OBRAZOVNA ROBOTIKA

Anna Nardi, nacionalna didaktička koordinatorica

Izraz "matematičko mišljenje" odnosi se na mentalni proces koji se aktivira tijekom formuliranja i rješavanja problema primjenom iste metodologije koju koriste informatički stručnjaci za programiranje. To ne znači da se matematičko mišljenje i informatička tehnologija podudaraju. Matematičko mišljenje se može primijeniti u različitim kontekstima, a ne samo u onim isključivo vezanim uz informatiku. Riječ je o obliku logičkog mišljenja koji omogućuje da se analiziraju i rješe složene, problemske situacije kroz dekompoziciju sastavnica osnovnih djelovanja. U sve više automatiziranom društvu, matematičko mišljenje predstavlja vještina nužna za svakodnevni život. Ono je tzv. četvrta osnovna vještina nakon čitanja, pisanja i računanja te je važno je da se djeci predaje već od najranije dobi, s odgovarajućim sredstvima i metodama. Kroz projekt Mladi za zemlju koristili smo Bee-bots, Blue-Bots i Lego Wedo robote u sklopu razvoja tema 7. milenijskih ciljeva usmjerenih na uporabu obrazovne robotike.

Nikada prije nisam čuo za obrazovnu robotiku tako da sam najednom otkrio novi svijet. Nisam znao da je pomoći robotike moguće razviti matematičko mišljenje kod male djece. Dani edukacije bili su mi jako korisni za razumijevanje osnova robotike kao i za sadržaje vezane uz održivost. Kada je stručnjak ušao u učionicu s Bee-botom, dječji entuzijazam me još više motivirao! Trenutno nadobudno izradujemo divovski tepih u isčekivanju povratka Bee-bota. [nastavnik]

Kako integrirati i koordinirati ova dva naizgled nespojiva područja?

S jedne strane, teme vezane uz održivi razvoj, čak i ako su predstavljene djeci i mladima na jedan pojednostavljeni način, vrlo su kompleksne i artikulirane te zahtijevaju značajna ulaganja i izvore. Stoga se očekuje da u bliskoj budućnosti digitalna tehnologija i robotika postanu vrijedni saveznici u zaštiti okoliša. S druge strane, ista digitalna tehnologija predstavlja problem za ekološku održivost jer nosi probleme vezane uz zbrinjavanje njenog otpada pa bi se i one najmlade trebalo o tome osvješćivati.

Razumijevanje "jezika predmeta" omogućuje pojedincima imati više kontrole i znanja o svijetu oko sebe. Kroz matematičko mišljenje moguće je pristupiti temama održivosti. Moguće je od recikliranoga materijala stvoriti scenarije i simulacije problema okoliša (recikliranje otpada, sakupljanje otpada itd.) o kojima djeca i mlađi uče te se s njima nositi

pronalazeći rješenja prevedena u naredbe za njihove male prijatelje robote koji postaju instrumenti za zaštitu okoliša.

Djeca i mladi tako postaju protagonisti izgradnje i/ili programiranja umjetnog stroja koji odgovara na njihove naredbe. Robot postaje heroj (zajedno s djetetom koji njime upravlja) koji sudjeluju u očuvanju planeta.

KAKO OSMISLITI GLOBALNE OBRAZOVNE PUTEVE O ODRŽIVOSTI?

Halina Bednarczyk, nacionalna didaktička koordinatorica projekt Mladi za zemlju

Obrazovni rad u Czestochowi koji su proveli Grad Czestochowa i udruga za mlade CZ-ART, imao je za cilj prenijeti učenicima skupinu znanja, vještina i sposobnosti za rješavanje problema okoliša, počevši s onim najbližim okolišem koji nas okružuje. Uz potporu nacionalnog tima stručnjaka iz područja pedagogije, mnogi su nastavnici iz Poljske sudjelovali u oblikovanju globalnih obrazovnih puteva o održivosti. Slijede temeljne sastavnice u oblikovanju globalnih obrazovnih puteva o održivosti:

1. **SVAKO ISKUSTVO UČENJA JE JEDINSTVENO.** Početna je točka za osmišljavanje globalnih obrazovnih puteva analiza učenikovih potreba i očekivanja. Svaki nastavnik trebao bi razviti njegov/njezin vlastiti obrazovni put uzimajući u obzir stupanj znanja, vještine i prijašnja iskustva grupe učenika. Svaki obrazovni put ne može biti unaprijed pripremljen. Modeli se moraju prilagoditi, a ne samo replicirati.
2. **PRIHVATITI SVRHU.** Svaki obrazovni put trebao bi služiti smislenoj svrsi ili razlogu koje su prihvatili i edukatori i učenici. Iskustvo učenja trebalo bi biti povezano isključivo s problemom koji osjeća učenik i na koji on može utjecati kroz djelovanja i ponašanja. Obrazovni putevi nastali u Czestochowi odgovaraju trenutačnim problemima s područja održivog razvoja koji se odnose na lokalni okoliš.
3. **ZADOVOLJI SVOJE ŠKOLSKE POTREBE.** Kako bi odgovarali školskom programu, globalni obrazovni putevi trebali bi biti od važnosti za školu te činiti dio školskih prioriteta. U Czestochowi, aktivnosti su planirane i uključene u godišnji školski plan.
4. **ISKORISTI AKTIVNE METODE.** Obrazovni putevi trebali bi koristiti aktivne i na učenika fokusirane metodologije kao što su:
 - verbalno - razgovori, priče itd.
 - aktivno - dramski rad, natjecanja, kvizovi itd.
 - neovisno istraživanje znanja - obrazovne igre, simulacije, terenski rad, praktične aktivnosti, portfelji itd.
 - problem - *brainstorming*, opservacije, eksperimenti, rasprave itd.
 - grafičko snimanje - plakati, umne mape, drvo odlučivanja itd.
5. **NJEGUJ KREATIVNO MIŠLJENJE.** Kreativne metode omogućuju učinkovito obrazovanje o održivom razvoju. Važno je обратити pažnju na razvoj kreativnog mišljenja. Djeca trebaju pronaći vlastita kreativna rješenja za ekološke probleme.
6. **UČI KROZ ISKUSTVO.** Učenje kroz iskustvo snažno je sredstvo za obrazovanje o održivosti. Neka vaši globalni obrazovni putevi uključuju: radionice na otvorenom poput radionica u šumi, posjete i radionice u elektranama, bazenima za obradu otpadnih voda itd.

7. UKLJUČI RODITELJE I OBITELJI. Kako biste dodatno ojačali obrazovni učinak vašeg obrazovnog puta, pobrinite se osmislit aktivnosti koje uključuju roditelje i obitelj. Tako su u Czestochowi roditelji bili uključeni u akcije vezane uz održivi razvoj. Organizirali smo poslijepodnevne aktivnosti s obiteljima: šivanje maskota, razmjenu stvari, zdravu hranu-školski vrt, uštedu energije itd.
8. POVEŽI ŠKOLU S LOKALNIM UDRUGAMA I OSTALIM OBRAZOVnim ORGANIZACIJAMA. Škola nije jedina dostupna obrazovna agencija/ustanova. Učenici mogu učiti kroz volontiranje u udruzi, sudjelujući u sportskim događanjima itd. Stvarajući sinergiju između formalnih obrazovnih institucija i drugih lokalnih aktera dodatno se obogaćuje proces učenja. U Czestochowi formalne i neformalne institucije uključene su u obrazovne puteve. Škole i vrtići surađivali su s lokalnim vlastima, s Ligom očuvanja prirode, s lokalnim i nacionalnim udrugama i fondovima (npr. Ekološki Fond 'Silesia', Epidemiološka stanica u Czestochowi, Sanitarna jedinica itd.).
9. OSVRNI SE I PROCJENI REZULTATE UČENJA. Evaluacija didaktičkih aktivnosti i postignuti rezultati važni su za poboljšanje kvalitete radnih metoda. Osim toga, pomaže u izbjegavanju uobičajenih problema i prilagođavanju plana aktivnosti potrebama. Kada planirate svoj globalni obrazovni put, pokušajte predvidjeti korake evaluacije, pokazatelje i sredstva. Ostavite dovoljno prostora za samoprocjenu i refleksiju iskustva učenika.

Smatram da je upravo učenje kroz igru učinkovita metoda za pristup ekološkim problemima. Stvorivši igre sa sadržajem o održivosti, djeca su naučila neke osnovne teme te kako rješavati probleme. Osim toga, razvila su vještine i znanja o globalnim problemima. Inovativna metoda tijekom projekta bila je serija obiteljskih poslijepodnevnih susreta s ciljem obrazovanja roditelja o 7. milenijskim razvojnim ciljevima i omogućavanja da zajedno s djecom sudjeluju u izradi igračaka. Trebalo bi istaknuti kako je promocija projekta kroz javna događanja, intervjuje, publikacije doprinijela povećanju osviještenosti javnosti i roditelja o 7. ciljevima, što se reflektiralo u njihovom aktivnom sudjelovanju u brojnim akcijama, događanjima, natjecanjima, javnim tribinama i ostalim aktivnostima našeg vrtića. [Maria Firszer, odgojiteljica]

GLOBALNO OBRAZOVANJE I INTERKULTURALNO UČENJE

Roberta Morosillo, stručnjakinja globalnoga obrazovanja

Po definiciji, globalno građanstvo uključuje suradnju s drugim kulturama. Fokus je na istraživanju onoga što nas povezuje s drugim narodima, mjestima i kulturama i što od njih možemo naučiti.

Globalno obrazovanje može otvoriti put strukturiranju obrazovnog puta koji uključuje korak prema saznanju kako su ljudi iz drugih zemalja povezani s vama, kako vide iste pojave koje vi proučavate te kako one na njih utječu. Ako se želite povezati s pojedinačnim učiteljima i školama iz Europe registrirajte se na portal e-Twinning (www.etwinning.net) koji nudi platformu za komunikaciju, suradnju, razvoj projekata, razmjenu za one školske radnike koji žele postati dio živahne obrazovne zajednice u Europi.

Izvan Europe mogli bi se suočiti s težim pronalaskom partnerske škole ili učitelja za razvijanje globalnih obrazovnih puteva, naročito ako biste željeli stupiti u kontakt sa školama smještenim u ruralnim područjima Afrike ili Južne Amerike. U takvoj situaciji mogli biste stupiti u kontakt s posredničkim organizacijama poput lokalnih ili globalnih nedržavnih organizacija ili udruga koje rade na obrazovnom području. One bi mogle pomoći u pronalasku partnerskih škola kao i pomoći u strukturiranju smislenog globalnog obrazovnog puta.

Slijede neke od natuknica kako ostvariti smisleni i ugodni interkulturalni obrazovni put:

1. Suradivati s odabranim organizacijama, školama, ili učiteljima još od prve faze projektiranja. Zajednički okvir omogućuje odabir odgovarajućih učenika kao i njihovu pripremu za iskustva razmjene.
2. Uključiti učenike od faze projektiranja. Učenici bi trebali moći formulirati prijedloge za izradu programa učenja kao i aktivnosti u skladu s njihovim željama, potrebama i očekivanjima.
3. Aktivnosti mogu varirati ovisno o vrsti obrazovnog puta. Možete iznijeti ideje zajedno sa svojom partnerskom organizacijom, kao i učenicima, kako biste odlučili koje su aktivnosti najprimjerljive (online razmjena i grupni rad, razmjena elektoničkom poštom, pismima, snimkama, video porukama itd....). Aktivnosti moraju biti izvedive za sve grupe.
4. Poticati recipročno učenje. Obrazovni putevi trebali bi poticati stvaranje obrazovne zajednice s fokusom na učenje od drugih.
5. Kada god je to moguće, promovirati okvir za djelovanja vezane uz probleme aktualne grupe. Poticati grupe da zajednički riješe problem ili da nađu zajedničko, kreativno rješenje za taj problem. Podsetimo se da je globalno obrazovanje usmjereno na aktivno građanstvo.
6. Uključiti sesiju samoprocjene. Neka učenici ocijene iskustvo kroz koje su prošli što će vam omogućiti utvrditi postignuća učenja i napraviti potrebne prilagodbe za aktivnosti koje slijede.

7. Neka vaša suradnja postane održiva i trajna. Promovirajte sporazume o suradnji, partnerstvu ili druge oblike suradnje između vaše škole i partnerske organizacije. To može značiti garanciju da je suradnja stabilna i strateška, a ne tek sporadična. Ako je dogovor o suradnji valjan, tada bi i drugi kolege možda pokušali ostvariti slična iskustva sa svojim učenicima. Formalna suradnja također će pomoći da vaša škola izgradi međunarodni profil i reputaciju.

INOVATIVNE GLOBALNE OBRAZOVNE METODOLOGIJE U PRAKSI

EKO ROBI - DRAMSKA RADIONICA

Vlatka Benki Brkić, nastavnica u osnovnoj školi Fran Krste Frankopana, Osijek (Hrvatska)

Globalni obrazovni put za produbljivanje ekološke svijesti u djece u radu sa zainteresiranim učenicima. 40 učenika u dobi od 6 do 14 godina sudjelovalo je u dramskoj radionici Eco Robi tijekom 30 radnih sati.

STEĆENE KOMPETENCIJE

- komunikacija na materinjem jeziku
- stručnost učenja – učenje u specifičnim situacijama
- ekološka i građanska stručnost
- inicijativa i poduzetništvo

CILJ AKTIVNOSTI

- podići svijest među učenicima o odgovornom ponašanju prema okolišu

OBRAZOVNI REZULTATI

- razumjeti važnost zdravog okoliša za dobrobit pojedinaca i zajednice u kojoj živimo
- razumjeti važnost zbrinjavanja otpada u svrhu osiguravanja sigurne ekološke budućnosti našega planeta

Prva faza:

- prikupljene su kartonske kutije s otpada od kojih su potom napravljeni roboti
- s robotom i odgovarajućom objavom posjetili smo prve, druge, treće i četvrte razrede te ohrabrili ostale učenike da odlože stare plastične vrećice u tijela robota
- Sve sakupljene vrećice odnijeli smo na reciklažno dvorište

Druga faza:

- napisana je priča o Eko Robiju
- dramski tekst je napisan prema predlošku koji smo zajednički osmislili
- organizirane su probe i napravljeni su kostimi
- igrokaž je odigran u sklopu festivala „Pozor! Plivajmo na sceni 4“ kao i u školi na proslavi Dana planeta Zemlje

”

Dok smo izrađivali Eco Robija i igrali predstavu naučili smo da je važno brinuti se o svom okolišu kako bismo ljepše živjeli. Isto tako, naučili smo zašto je važno odvajati otpad i što možemo od njega napraviti. Uza sve to još smo se i zabavili. [Petra, učenica četvrtoga razreda]

IGROKAZ EKO ROBI

Odbačeni robot stoji na livadi. Djeca dolaze na scenu i govore.

ANAMARIJA: Danas nemamo domaću zadaću. Imamo vremena za igru.

ROBI: Au!

EMA: Što si rekao?

PETRA B.: Ništa.

ROBI: Aauuuuuu!

PETRA B: Tko to jauče?

PETRA Š: Dolazi iz stare kante! Idem pogledati što je to.

ANAMARIJA: Nemoj, možda je nešto opasno!

PETRA Š: Hajde, možda netko treba pomoći.

EMA: Dođi, idemo zajedno pogledati.

Svi se oprezno približavaju robotu. Ema ga oprezno dodiruje prstom.

EMA: Ima li koga?

ROBI: Auu! Daj pazi! (Polako izlazi iz kutije)

ANAMARIJA: Rekla sam ti da je opasno!

PETRA B.: Tko si ti?

ROBI: Ja sam Robi, kućni robot tip 2005.

ANAMARIJA: Što radiš tu na livadi?

ROBI: Tugujem! Moj me vlasnik ovdje ostavio zbog slabog procesora.

Programiran sam da budem koristan, a sada danima hrđam tu na livadi. Star sam i više nemam svrhe.

EMA: To je smiješno, svatko ima neku svrhu.

ROBI: Nekoć sam je imao. Pomagao sam svom vlasniku, čistio sam stan, glaćao i kuhao. A sada sam samo otpad. Odslužio sam svoje vrijeme.

EMA: Sigurna sam da možeš biti koristan, čak i sa starim procesorom.

PETRA Š.: Tako je, smislit ćemo nešto!

Stali su u krug i mijenjali ideje. Robot i dalje tužno uzdiše.

PETRA B: Cure, imate li kakvu ideju?

EMA: Možemo ga pretvoriti u Eko Robija. U modernu kantu za otpatke. Ova livada ionako je prepuna otpada od bombona i čipsa.

ANAMARIJA: Koja dobra ideja! Bacimo se na posao!

Djeca ga okruže.

ROBI: Što ste smislike?

PETRA Š.: Vidjet ćeš, samo budi strpljiv.

Djeca pišu eko poruke i vješaju ih na njega.

ROBI: Ha, ha, ha! Škakljate me!

EMA: Još samo malo i gotove smo!

PETRA B.: Od sada si Eko Robi. Umjesto da hrdaš na livadi postat ćeš fora kanta za otpatke. Dolazit ćemo ti i praviti društvo, a i praznit ćemo te.

ROBI: Moglo bi upaliti! Hajdemo pokušati!

PETRA Š.: Prvo ćemo skupiti otpad s livade

Skupljaju papiriće i daju ih Robiju.

ANAMARIJA: Idemo sada, vidimo se kasnije.

ROBI: Bok cure! Hvala vam!

SVI: Bok Robi!

Djeca odlaze. Dječaci dolaze s loptom na livadu. Jedu bombone i bacaju smeće u Robiju.

DOMINIK: Jesi li sinoć gledao utakmicu?

TOMA: Ne, imao sam praksu. Kako je prošla?

DOMINIK: Messi je dao gol u zadnjoj minuti....hej vidi, nova kanta! Baš je fora!

TOMA: To mora da je najnoviji model. Volio bi da su postavili takve kante posvuda po gradu.

Dječaci odlaze.

ROBI: Divno je imati svrhu, čak i sa starim procesorom!

CONSUMATOR SAPIENS IGRA ZA PROŠIRENJE UMA PAMETNOG POTROŠAČA

Anna Nardi, nacionalna didaktička koordinatorica

Originalna stolna igra koju su osmislili učenici škole G.G. TRISSINO u Vicenzi. Svrha igre je odgoj za jačanje svijesti mladih i odraslih o problemima održivosti. Igra je predstavljena tijekom javnog događanja, 9.svibnja 2015.

Igra je osmišljena tijekom multidisciplinarnog obrazovnog puta u trajanju od godinu dana u kojem je primijenjen pristup baziran na stručnosti. Od učenika se tražilo da koriste vlastita znanja i vještine za stvaranje proizvoda: igre o održivosti.

POTREBNE KOMPETENCIJE:	UKLJUČENE DISCIPLINE
POTREBNE KOMPETENCIJE: <i>Europski ključ kompetencija</i> <i>Posebne kompetencije</i>	
Osnovne kompetencije u znanosti i tehnologiji: <u>Znanost:</u> On/ona je svjestan/na uloge ljudske zajednice na Zemlji te granica prirodnih resursa. <u>Geografija:</u> On/ona vidi promjene u okolišu koje je uzrokovaо čovjek. On/ona zna da je geografski prostor ujedno teritorijalni sustav čiji su fizički i antropološki dijelovi povezani međuzavisnim odnosima. <u>Tehnologija:</u> On/ona poznaje glavne procese proizvodnje i transformacije dobara te prepoznaje različite oblike energije.	<i>geografija,</i> <i>talijanski,</i> <i>građanski odgoj i ustav,</i> <i>znanost,</i> <i>tehnologija</i>
Učiti kako učiti: On/ona analizira slučajeve i dobre primjere iz prakse o održivosti.	

POTREBNE KOMPETENCIJE:	UKLJUČENE DISCIPLINE
Komunikacija na materinjem jeziku: On/ona objašnjava ili raspravlja s drugima o postupcima i inicijativama vezanim uz održivost. On/ona ispravno piše regulativne tekstove primjerene svrsi i sudionicima.	geografija, talijanski,
Društvene i građanske kompetencije: On/ona sudjeluje u inicijativama vezanim uz održivi razvoj koje predlažu škola, općina ili neki drugi lokalni akteri. On/ona sudjeluje s odraslima i kolegama iz razreda.	građanski odgoj i ustav, znanost,
Duh inicijative i snalažljivost: On/ona sudjeluju u inicijativama škola, gradova, općina i drugih lokalnih aktera za širenje pitanja održivoga razvoja. On/ona surađuje s odraslima i učenicima.	tehnologija

Kako bi razvili gore spomenute kompetencije, učenicima je zadan sljedeći zadatak:

- osmisliti stolnu igru o ekološkoj održivosti za mlade i odrasle
- odabrati vrstu igre i odrediti njena pravila
- napisati tekstove s uputama
- pripremiti pitanja/kartice/plakate i druge materijale potrebne za igru

Bilo mi je jako zanimljivo raditi danas za našim štandom i dočekivati goste s uputama kako igrati igru i kroz to ih osvješćivati o važnosti poštivanja našeg planeta.
[srednjoškolac]

BEE-BOT – PČELE ROBOTI U SLUŽBI PLANETA

Anna Nardi, nacionalna didaktička koordinatorica

Ovaj je obrazovni put usmjeren na djecu u dobi od 3 do 7 godina koji ima za cilj izgradnju znanja o održivosti, ali i razvoj matematičkog mišljenja te razumijevanje osnova robotike.

Koraci obrazovnog puta:

- 1. korak: Učenicima se izlaže priča o problemima okoliša. Glavni lik priče je pčela robot (Bee Robot) koja mora djelovati u određenim situacijama kako bi spasila planet. Ovo je ujedno i prilika da djeca shvate kako robot „razmišlja“ te koje su specifične akcije koje robot može napraviti u zadanim scenarijima.
- 2. korak: Djeca u učionici, uz pomoć nastavnika osmišljavaju i stvaraju scenarij vezan uz temu okoliša. Pritom pokušavaju zamišljati određene puteve i radnje koje robot mora napraviti kako bi riješio problem. Rad na ovom scenariju prilika je za nastavnike i učenike da prodube teme vezane uz 7. milenijske razvojne ciljeve kao i da razviju društveno odgovorno ponašanje.
- 3. korak: Učenici imaju na raspolaganju pčelu robota s kojom rade pokrete i radnje u skladu sa scenarijem.

Učenici osnovne škole Pertini napravili su četiri scenarija koja su predstavljala četiri konteksta priče (učionicu, susjedstvo, školski park, jezero Fimon). Slika prikazuje scenarij s jezera Fimon.

Priča sa jezera Fimon
BEE-BOT I PRLJAVO JEZERO

Jednoga dana Bee-Bot se odlučila prošetati izvan grada, ali se u jednom trenutku pojavila gusta magla. Pčela više nije ništa vidjela pa je sletjela blizu jezera Fimon. Potražila je pogledom hoće li naći nekog prijatelja i lagnulo joj je kad je uokolo ugledala mnoštvo životinja.

- Svi ljudi koji ovdje prolaze bacaju smeće u jezero! - rekla je žaba.

Patka se žalila: Nitko ne poštuje prirodu!

Labud je rekao: Moramo riješiti ovaj problem ili će jezero postati rupčaga! Ribe su se jadale zbog strašnog smrada.

- Moja se braća svakodnevno zaglave u plastičnim vrećicama i umiru od gušenja! - u očaju je viknuo punoglavac.

Upravo se u tada pokraj jezera šetao Valentino, kada ga je Bee Bot bocnula kako bi mu privukla pažnju.

- Evo ti na, ako si ti jedan od onih koji bacaju smeće u naše jezero! -rekla je pčela.

- Ne brini, ja poštujem i volim prirodu - rekao je dječak. - Vidim da je sve prepuno prljavštine, ali ja vam mogu pomoći očistiti je.

Valentino je počeo raditi, sakupio je otpad, stavio ga je u različite vreće i odveo do reciklažnih kontejnera.

- Hvala ti što si nas spasio! - životinje su zborno viknule.

Stečena znanja i vještine

- Promatrati i opisati predmete i situacije
- Biti u stanju orijentirati se i posložiti predmete u prostor
- Moći provesti ideje u djela
- Kritička, osviještena i održiva upotreba tehnologije
- Učenje kroz konstrukciju znanja
- Operativna autonomnost
- Sposobnost ocjene vlastitog i tuđeg rada
- Socijalizacija i integracija
- Matematičko mišljenje kroz kodiranje sadržaja igre

Jako mi se sviđalo igrati igru i voziti robota. Jedan dan došlo je dvoje novih učitelja s pčelama. Nakon što smo se upoznali s Bee-Botom, uvježbali smo s lažnom pčelom stvoriti staze. Napravili smo krajobraze od recikliranog materijala i igračaka, te smo izmislili priče koje su se slagale sa pčelinim stazama. Shvatio sam da ako pritisnem strelicu desno, pčela neće ići ravno, već jedino desno. Isto tako, shvatio sam da moramo poštivati prirodu.[učenik]

RECIKLIRANE IGRAČKE U DJEĆJEM VRTIĆU

Halina Bednarczyk, nacionalna didaktička koordinatorica

Svako dijete, bez obzira na njegov/njezin ekonomski status ima pravo na igračke. Ležerni razgovor s djecom otkrio je da najveće zadovoljstvo povezano s igračkom često pruža onaj trenutak njezine kupovine u trgovini kao i prilikom odmotavanja darova. Ipak, djeca ne sudjeluju u izradi igračaka. Otuda je proizašla ideja povezivanja onog bliskog djeci s temom održivosti: recikliranje.

AKTIVNOSTI:

1. Djelovanje - sakupljanje oštećenih igračaka, analiza materijala od kojega su napravljene.

U hodnicima vrtića izložene su kutije za sakupljanje oštećenih igračaka. Izazvale su ogromno zanimanje djece i roditelja. Igračke su sakupljene u velikim količinama. Djeca nisu imala problema u određivanju materijala od kojih su napravljene. Tijekom razgovora s djecom istaknute su sljedeće značajke: doprinos ljudskog rada, upotreba energije, vode i sirovih materijala. Djeca su pokazala sposobnost prepoznavanja probleme povezanih s nedostatkom poštivanja prirodnih resursa.

2. Obiteljske radionice - Kako se proizvode papir, odjeća, kruh, metal, staklo.

Svaka je grupa pripremila nacrt izrade metala/ plastike/ papira/ tkanine/ stakla. Tako je djeci bilo lakše pojmiti proces izrade igračaka. Kao rezultat radionice organizirana je javna izložba kako bi se ohrabrilo promišljanje o procesima proizvodnje i upravljanju prirodnim resursima.

3. Obiteljske radionice - šivanje igračaka od neiskorištenih materijala.

Djeca i roditelji sudjelovali su u putovanju u prošlost. Imali su priliku pogledati multimedijalnu prezentaciju pod naslovom „Prvi medvjedići i lutke“ koja govori o proizvodnji igračaka. Roditelji su zatim govorili djeci o svojim najdražim igračkama, kako su izgledale i što su im značile kao djeci. Nakon toga, djeca su zajedno s roditeljima napravila igračku, medvjedića ili lutku od ostataka tkanine, rabljene odjeće, gumba itd. Roditelji su pritom pomagali djeci šivati i ukrašavati igračke. Na kraju su djeca ponosno predstavila svoje najdraže igračke.

4. Javni događaj - izvedbe djece s igračkama koje su sami napravili

Igračke napravljene od recikliranog materijala predstavljene su tijekom umjetničke izvedbe djece organizirane u sklopu javnog događaja. Iz tog događaja proizašla je jedna umjetnička poruka čija je glavna značajka promoviranje 7.milenijskih razvojnih ciljeva te interesa šire zajednice vezanih uz teme održivosti.

Znanja i vještine koje su djeca usvojila

- znanje o materijalima koji se koriste za izradu igračaka
- osnovno znanje o procesima proizvodnje papira, tkanine, metala i stakla
- znanje o ponovnoj upotrebi recikliranog materijala poput plastike, metala, stakla i papira
- osnovne vještine za ponovnu upotrebu materijala za izradu novih predmeta
- svjesnost o važnosti uloge svakog od nas u očuvanju okoliša
- kreativno mišljenje
- sposobnost dijeljenja

Sam znam napraviti medvjedića i neću više nikad bacati plastične vrećice jer ostaju u tlu miliun godina prije nego se razgrade. [Adam]

PAKETI I VIDEO ZAPISI ZA UČENIKE IZ BURKINE FASO

Globalno obrazovanje i interkulturalno učenje

Obrazovni put u potpunosti je integriran u aktivnostima globalnoga obrazovanja u Italiji, Poljskoj i Hrvatskoj u svrhu poticanja interkulturalnog učenja i stvaranja veza među zajednicama europskih i afričkih učenika.

1° korak: Pronalaženje posredničke organizacije u Burkini Faso. Posrednička organizacija bila je Keoogo sa središtem u Ouagadougou-u, glavnom gradu Burkine Faso. Njihova misija je omogućiti djeci s ulice pristup formalnom i neformalnom obrazovanju, odnosno reintegraciju isključene djece u obrazovni sustav. Iz tog razloga Keoogo je u kontaktu s brojnim školama te ima relevantnu stručnost za strukturiranje smislenog globalnog obrazovnog puta.

2° korak: Odabir skupina djece iz Italije, Poljske, Hrvatske i Burkine Faso. Da bi ostvarili uspješnu razmjenu, obratili smo pažnju na jednaku dob djece. Ona su odgovarajuće pripremljena prethodnim predavanjima o afričkoj / europskoj kulturi i ekološkim problemima zemalja sudionica.

3° korak: Opiši sebe i svoj odnos s okolišem kroz neki predmet. Svaka je skupina razmišljala o predmetima kroz koje bi se voljeli predstaviti drugim skupinama iz Europe ili Afrike. Djeca su odabrala mnoštvo različitih predmeta, posebno obraćajući pažnju da su ti predmeti povezani s okolišem i održivosti. Odabrani predmeti su zatim poslani u partnerske škole. Ukupno su poslana tri paketa iz Burkine Faso za Italiju, Poljsku i Hrvatsku, a tri paketa su poslana iz zemalja Europske Unije u Burkinu Faso. Kada su otvoreni, učenici su imali prvi interkulturalni susret s djecom iz Afrike i obratno. Edukatori su objasnili djeci porijeklo i upotrebu pristiglih predmeta. Osobito su bili zanimljivi glazbeni instrumenti iz Burkine Faso jer su postali „živi predmeti“ koje su djeca mogla svirati osjećajući ritmove i boje Burkine Faso.

4° korak: Video-pitanja. Globalni obrazovni put ojačan je izmjenom video zapisa s pitanjima i odgovorima o životnim stilovima, temama okoliša i kulture. Tako je otkriveno vrlo snažno sredstvo komunikacije i učenja koje, zapravo, predstavlja direktni kontakt među djecom. Mogli su učiti jedni od drugih postavljajući pitanja i dajući odgovore svojim afričkim ili europskim prijateljima.

5° korak: Susret s predstavnicima iz Burkine Faso. Tijekom javnog događanja djeca su imala priliku upoznati predstavnika organizacije Keoogo, gospodina Lassinu Zampoua. To je ujedno bila prilika za djecu postaviti mu nova pitanja i dublje doprijeti do glavnih ekoloških i društvenih problema Burkine Faso. Osim toga, susret je predstavlja mogućnost jačanja partnerskih odnosa među organizacijama Burkine Faso i europskih škola uključenih u razmjenu. U planu su provedbe novih inicijativa kroz naredne školske godine uključivanjem drugih nastavnika.

Znanja, vještine i vrijednosti koje su djeca usvojila

- identiteti, zajedništva i razlike
- ljudska prava
- održivi razvoj
- sposobnost promjene stajališta
- timski rad
- komunikacija i dijalog
- empatija
- solidarnost

TREĆE POGLAVLJE

GLOBALNO OBRAZOVANJE

MLADIH ZA ODRŽIVI SVIJET

Ovo poglavlje nudi pregled neformalnih metodologija korištenih u radu s mladima od 15 do 24 godina starosti. Naš je cilj bio eksperimentirati s mogućnošću izgradnje puta koji bi osposobio mlade postati globalno aktivni građani u sklopu 7. milenijskog razvojnog cilja i održivosti. Prema podatcima sakupljenim u istraživanju na uzorku mlađih iz gradova Vicenze, Czestochowe i Osijeka, ispitanici su pokazali poznavanje ideje što je to održivi okoliš. Ipak, osviještenost i znanje ne vode nužno do oblika aktivnog građanstva. Dapače, uzorak je pokazao da ispitanici nisu uključeni u niti jedan oblik aktivizma vezanog uz teme okoliša.

Budući da globalno obrazovanje implicira aktivizam za opće dobro, pokušali smo zadovoljiti takvo stanje osiguravajući mlađima prilike i sredstva za jačanje građanske vještine i aktivizma na lokalnoj i europskoj razini.

Nadamo se da će metodologije, iskušane kroz projekt Mladi za zemlju, dati nove perspektive i smjernice obrazovnim agencijama/ustanovama koje rade s mlađima iz Europe i šire.

MLADI ZA ZEMLJU U BROJKAMA

146 mlađih uključenih u Open book radionice u svrhu oblikovanja novih ideja o aktivnom građanstvu u Vicenzi, Osijeku i Czestochowi.

23 nova oblika globalnih obrazovnih usluga koje su osmisili mlađi uz sudjelovanje lokalnih udruga na području tri grada.

4000 mlađih uključenih u nove globalne obrazovne usluge.

19 mlađih uključenih u europske susrete mlađih za osmišljavanje novih projektnih ideja.

PUT PREMA AKTIVNOM GRAĐANSTVU NA LOKALNOJ RAZINI

PRVI KORAK. Pokrenuti radionice za osmišljavanje novih globalnih obrazovnih aktivnosti.

Cilj je ovih aktivnosti uključivanje određenog broja „običnih mladih ljudi“ u kreativni i demokratski proces kreiranja novih usluga i inicijativa za globalno učenje i aktivno građanstvo u sklopu 7. milenijskoga razvojnoga cilja i održivosti.

Tijekom radionica koje su provedene prema pravilima Open Space Technology¹, mladi su odgovarali na specifično i važno pitanje: Što ste spremni napraviti za 7. milenijske razvojne ciljeve u svom gradu? Osim toga, zadan im je i poseban zadatak: osmisliti nove aktivnosti u kojima bi željeli sudjelovati i time pridonijeti ostvarenju ciljeva.

Open space metodologija pokazala je da ljudi učinkovitije rade zajedno te postižu bolje rezultate kada imaju slobodu samoorganizacije. Iz tog razloga, naša je radionica bila osmišljena na sljedećim baznim mehanizmima:

- Otvaranje plenarne sesije sa širokim planom rada, pojašnjenje središnjeg zadatka i metodologije, razvoj radionice i zatvaranje sesije;
- Neformalno okruženje za sudionike sa stolicama/jastucima postavljenim u krug, pokretnim stolovima, pločama, plakatima itd. Preciznije, prostor je namješten kao da je riječ o otvorenom prostoru bez prepreka koje bi ometale slobodni pokret;
- Svatko može dati svoju ideju i pozvati zainteresirane da o njoj raspravljaju; sve zamisli su stavljene na ploču;
- Svatko ima pravo priključiti se raspravi kao i napusti je te se pridružiti nekoj drugoj ili, jednostavno, ne sudjelovati u niti jednoj;
- „Tržište“ je osmišljeno poput više prostora za odmor među kojima se sudionici slobodno kreću i pritom uče kroz „kupnju“ informacija i ideja;
- Nekoliko mladih voditelja, čija je zadaća otvoriti, zatvoriti događaj i omogućiti da obrazac teče između plenarnih sesija sačinjenih od manjih grupa.

Ovaj je pristup jedinstven po nepostojanju inicijalnog radnoga plana pa tako daje pozornicu za susret sudionika koji će sami stvoriti svoj vlastiti plan. Svaki voditelj sesije preuzima odgovornost imenovati ideje, njihovo postavljanje na ploču, određivanje mesta i vremena sastanka, poticati na razgovor i bilježiti ga. Budući da nema inicijalnog radnog plana, naše radionice nisu bile vremenski ograničene. Pravilo je glasilo: Radionica završava kad završava!

Tijekom završnih sesija, sudionici su predstavili ideje za globalne obrazovne usluge

¹ Povijest Open Space Technology detaljno je izložena u uvodu knjige "Open Space Technology: A User Guide" Harrisona Owena

iz područja održivosti koje bi proveli uz potporu lokalnih organizacija, nevladinih udruga, centara za mlade i lokalnih vlasti. U ovim kooperativnim i kreativnim radionicama aktivno je sudjelovalo oko 150 mladih. Kao rezultat, sakupljeno je mnoštvo ideja „otpremljenih“ u gradove Vicenu, Czestochowu i Osijek.

U svim zemljama, Open book radionica funkcionalala je kao „mamac“ za mlade u angažiranju i u početku procesa aktivnog građanstva. Sudionicima se osim toga jako svidjela metodologija rada jer su se osjećali kao da su stavljeni u „središte pozornice“. Vrednovanje radionice pokazalo je rast znanja mladih o zadanim temama. Štoviše, pokazali su veću sklonost da ponovo krenu na druge radionice koje se tiču tema 7. milenijskih razvojnih ciljeva. Napokon, i ono što je najvažnije, mladi su pokazali veću motivaciju za angažiranost u vidu aktivizma.

DRUGI KORAK. Pronalaženje lokalnih organizacija kao domaćina novim globalnim obrazovnim uslugama

Nakon Open book radionica, mladi uključeni u prijašnje faze pozvani su na ponovni susret u svrhu daljnog razvoja njihovih potencijala te predstavljanja organizacijama domaćinima zainteresiranim za razvijanje novih obrazovnih usluga za mlade.

U ovoj fazi bilo je važno uključiti veliki broj lokalnih aktera potencijalno zainteresiranih za razvoj jedne ili više usluga koje bi uključivale mlade. Zaposleni na projektu odredili su potencijalne aktere (nevladine udruge, aktere civilnog društva, obrazovne institucije itd.) i s njima održali seriju sastanaka na kojima se raspravljalo o aktivnostima, interesima i mogućnostima potpore. Uključenost lokalnih aktera kao domaćina ili suradnika od velike je važnosti jer se tako osigurava održivost novih usluga kao i potpora mladima u njihovom uključivanju u aktivnosti.

Susreti s mladima i potencijalnim organizacijama domaćinima održani su u svim zemljama sudionicama. To je ujedno bila prilika mladima za učvrstiti vještine posredovanja i suradnje. Za lokalne organizacije to je značilo proširenje njihove ponude globalnoga obrazovanja s novim uslugama koje su izravno osmislili mlati.

REPORT SOCIETÀ

MI IMPEGNO SU:

LA CONOSCENZA DELLA CULTURA ROM (ROMA) E SINTA,
L'INCONTRO CON LA COMUNITÀ VICENTINA
E LA DIFFUSIONE DI UNA CORRETTA CONTROINFORMAZIONE

PROMUOVERE

MI IMPEGNO COME:

- ATTRAVERSO UN CICLO DI QUATTRO INCONTRI
- CINEFORUM (+ DIBATTITO)
- LETTURA DI ARTICOLI CONTESTUALIZZATA DA OPERATORI
- CONFRONTO CON LETTERATURA ACCADEMICA
- INTERVISTE, INTERVENTI E CONFERENZA
- ASPECTI CULTURALI (DANZE, LUCINA, REPORTAGE, ETC.)

N.B.: CO-PROGETTARE IL TUTTO CON I RAPPRESENTANTI
DELLA COMUNITÀ ROM E SINTA UNA VILLENTINA

PARTECIPATO: ELISABETTA
ESTER, PARIDE, AGATA, RIANNNA

TREĆI KORAK. IMPLEMENTACIJA NOVIH USLUGA GLOBALNOGA OBRAZOVANJA

ZEMLJA BEZ GRANICA FESTIVAL ZA DJECU I MLADE U OSIJEKU

DATUMI	Osijek, 25.-30. kolovoza 2014. - Zemlja diše Osijek, 18. kolovoza – 8. listopada 2015. - Putovanja
ORGANIZATOR	Udruga za rad s mladima Breza u suradnji s Gradom Osijekom i Turističkom zajednicom grada Osijeka, www.zemljabezgranica.com
BROJ MLAĐIH	94 mladih aktivista i volontera + 350 mladih polaznika radionica i ostalih događanja

U sklopu Festivala Zemlja bez granica i uz potporu projekta Mladi za zemlju, Udruga Breza uspjela je provesti zajedno s mladima nove usluge globalnoga obrazovanja uključivši velik broj sudionika.

Ideja vodilja Festivala bila je povezivanje različitih područja, poput kazališta, umjetnosti, sporta, eksperimentiranja i inovacije, u jedan entitet. Breza je s mladim volonterima organizirala brojne aktivnosti u sklopu Festivala Zemlja bez granica.

Tijekom Festivala 2014. pod nazivom „Zemlja diše“ održalo se 29 radionica povezanih s temama održivog razvoja i 7. milenijskih razvojnih ciljeva. Radionice, koje su se održavale na javnim mjestima (parkovima), vodili su učitelji, predstavnici nevladinih organizacija i pojedinci. Finalna prezentacija svih radionica okupila je više od 5000 građana i mladih.

Tijekom 2015. Festival pod nazivom „Putovanja”, Udruga Breza, zajedno s 44 mlada volontera organizirala je čak 26 radionica, sedam igraonica, dvije akcije i nekoliko te izložbu skulptura i grafika. Ciklus radionica okupio je 21 voditelja iz različitih organizacija, društva i klubova, dvije kulturne institucije, tri škole te goste iz Japana, Latvije, Mađarske i mesta diljem Hrvatske. Osim toga, aktivacija mobilnog globalnog centra za učenje omogućila je kulturnu i kreativnu ponudu djeci, mladima i obitelji koja žive u nedostupnim i ruralnim područjima.

Bilo je jako lijepo i inovativno. Najljepše je bilo naše predstavljanje na otvorenom, u parku. Osim toga, naša radionica bila je u blizini drugih pa je bilo zanimljivo vidjeti druge mlađe u drugim područjima.
[Leo, 19 godina]

Bilo je odlično! Uživala sam u radu s mladima kao i u suradnji s kolegama. Ne samo pričati o budućnosti, već u njoj i djelovati, to je za mene bilo važno. Voljela bih ponovo sudjelovati u ovim radionicama.

[Stela, voditeljica radionice]

SWAP SHOP U CZESTOCHOWI

DATUM	ožujak-prosinac 2015.
ORGANIZATOR	Udruga za mlade CZ-ART, Czestochowa
BROJ MLADIH	36 volontera

Grupa mladih volontera, lokalnih i iz drugih europskih zemalja, željela je podići svjesnost građana Czestochowe o konzumerizmu i njegovim posljedicama na naše društvo. Predložili su alternativnu kupovinu nazvanu Swap Shop - trgovina razmjenom gdje se novac ne koristi.

Ono što Swap Shop čini posebnim jest mogućnost da sami procijenimo vrijednost nekog predmeta.

Posjetitelji mogu razmjenjivati:

- vlastitu robu (odjeću, igračke, knjige, namještaj itd.)
- vlastito vrijeme: posjetitelji su mogli kupiti vrijeme i dobiti nekoga da ih nauči recimo kako napraviti novčanik od tetrapaka. Osim toga vrijeme se nije moralo koristiti samo za radionice, već i za druge aktivnosti poput pripravljanja sendviča za druge, pomaganja u prijevozu ili čišćenju.
- vlastito znanje: sudionici su imali priliku snimiti video poruku u kojoj dijele savjete, recepte, šale, šokantne činjenice, demonstracije plesnih koraka ili uputstvo kako svezati kravatu.

Mladi su surađivali zajedno s organizacijom domaćinom, ali i s lokalnim školama i pubovima. Svaki su mjesec organizirali Swap Shop na različite datume. Osim toga, Swap Shop nije bio samo mjesto razmjene, već i mjesto susreta s drugim ljudima. Uz to su organizirane i paralelne aktivnosti poput piknika, igra ili radionica na otvorenom za djecu i mlade (poput radionica recikliranja) i rasprava.

Swap Shop je jedna vrlo zanimljiva ideja mladih. Do sada su u našem gradu organizirana događanja poput razmjena knjiga i odjeće za djecu. Sada smo prvi put ponudili razmjenu ne samo stvari, već vještina i vremena!

Ova je aktivnost utjecala na razvoj naše udruge, budući da smo imali priliku raditi s novim volonterima. Isto tako pozitivno je utjecala na način kako građani percipiraju naš rad s mladima. Swap Shop inicijativa nije samo velika tržnica već događaj koji promovira održivi konzumerizam te mjesto susreta ljudi koji djele slične poglede i životne stilove. [Ewa Jezia, koordinatorica]

Današnje konzumersko društvo pokušava nas uvjeriti kako je zabavno kupovati, grabiti nepotrebne stvari, trošiti novac i bacati stare stvari. Čini se da smo sve manje svjesni posljedica prekomjerne proizvodnje na naš planet (očajni radni uvjeti, siromaštvo, iskorištavanje prirodnih resursa...), ali postoje alternative i neke se od njih već događaju u Czestochowi! [Ana, volonter]

Y4E@FESTAMBIENTE U VICENZI

DATUM	23. - 28. lipnja 2015.
ORGANIZATOR	ProgettoMondo Mlal Vicenza
BROJ MLADIH	7 volontera

Osmislili smo i ostvarili aktivnost tijekom Festambiente Vicenza, ljetnog festivala, okupivši tisuće građana, posebice mladih uključenih u radionice, debate, prezentacije i koncerte.

Cilj je naših aktivnosti bio podići svijest o globalnim ekološkim izazovima te predstaviti javnosti najbolje izvedene prakse, lokalne i međunarodne, osobito u južnim zemljama.

Sudionici na štandovima imali su priliku zaigrati ručno napravljenu igru, a za nagradu bi dobili biljku bosiljak. Uz to smo nudili informacije o hrani kao otpadu, a rasprave o integraciji i interkulturalnosti provele su lokalne grupe i udruge.

Naša grupa je ponudila mladu i dinamičnu sliku. Onaj tko je igrao s nama bio je potaknut potražiti odgovore i prokomentirati ih. Povratne informacije bile su pozitivne, što se i pokazalo kada su se ljudi vraćali na štand...ne samo da bi se igrali. [Član MLAL-a]

#CHANGEBUILDERS

”

*Mogli smo sami osmisliti originalno i zanimljivo mjesto.
Mnogi su nas došli pitati za informacije o našem projektu.
[volonter]*

EVALUACIJA PUTA LOKALNOG AKTIVIZMA

Najzanimljiviji je dio projekta bilo eksperimentiranje s novim mogućnostima za mlade. Krenuvši od postavke da je jedan od naših ciljeva kao globalnih edukatora građanstva doprinositi promjeni (ponašanja, uma, reakcija i akcija) za održiviji svijet, pokušali smo uskladiti potrebe mladih s potrebama onih koji žive i rade u zajednici. To nije bio lak zadatak.

S jedne strane istina je da je svijet mladih bogat u svojoj kreativnosti, inovativnim pristupima i voljom u angažmanu, no isto tako pokazuje stanovitu krhkost, poput netolerancije prema pravilima i odredbama, diskontinuitet i nesigurnosti koje su povezane s vremenom u kojem živimo.

Organizacije civilnog društva imaju jasne potrebe u smislu učinkovitosti, organizacije, planiranja. Često su suočene i s poteškoćama koje ugrožavaju njihov vlastiti opstanak, što može ugušiti njihov entuzijazam i slobodu.

Stoga moramo posredovati između ova dva tabora tražeći rješenje koje će svima odgovarati. Pobjednički potez koji smo napravili bio je osnivanje timova mladih, lokalnih osoba koje su, nakon kratkog razdoblja uvježbavanja, podupirale operatere projekta kroz odabir ideja u procesu transformacija istih u konkretnu izvedbu. Kada su se mladi našli među kolegama, dogodio se protočniji i jasniji dijalog, olakšavajući svima posao i stvarajući kvalitetna rješenja.

Dobiveni rezultati nisu uvijek bili predviđeni na početku, budući da su u određenim područjima mjesta intervencije ograničena ili zahtijevaju vrlo složene odgovore. Primjerice, u Vicenzi, izviđači Agesci angažirali su se oko sustava redistribucije hrane koju su bacili supermarketi. Ideja je bila vrlo zanimljiva jer se hrana ne bi distribuirala samo onima s financijskim poteškoćama, već svima. Oni s lošijim financijskim statusom dobivali bi je besplatno, a ostali bi plaćali hranu koliko su smatrali da vrijedi. Nakon što su sakupili sve bitne informacije, mladi su kontaktirali lokalne vlasti. Nažalost, suočili su se s nizom birokratskih i fiskalnih zapreka koje su kočile provedbu ideje. No, nisu odustali te su odlučili promijeniti tip akcije kako bi izbjegli sanitarnе i fiskalne zapreke.

Od distribucije hrane, cilj se usmjerio na buđenje svjesnosti ljudi o problemu bacanja hrane. Supermarketi koji su iskazali odgovornost prema okolišu nagrađeni su s posebnim priznanjem. Mladi su organizirali info prostor tijekom događaja s dvostrukim ciljem: objašnjenjem fenomena bacanja hrane i davanjem informacija o tome kako bi supermarketi trebali postupati s otpadom, a usput su dijelili vlastita iskustva. Inicijativa se pokazala toliko pozitivnom da su mladi odlučili nastaviti pratiti situaciju u svom gradu te organizirati info događaje/štandove.

Različiti pristupi, vizije, organizacijske i komunikacijske forme koje donose različiti uključeni akteri, predstavljaju izazov prepun mogućnosti. Suradnja između heterogenih

aktera, koji pak imaju zajedničke ciljeve, trebala bi se oprezno pratiti i stimulirati, ali isto tako pružati i bolje razumijevanje zajedničkih problema.

Eksperiment koji je provela srednja škola Fogazzaro iz Vicenze, u kojem je 50 učenika živjelo tri dana na društvenoj farmi, predstavlja primjer pozitivne suradnje između međusobno različitih aktera. Iskustvo proizašlo iz posredovanja između školskih potreba (potreba da se organizira praksa u privatnim tvrtkama) i potreba učenika (želja za poznавanjem alternativnih oblika ekonomije s velikim društvenim utjecajem), razvijalo se međusobnim povezivanjem farme, škole, društvenih usluga lokalne zdravstvene kompanije i Regije Veneto.

U kratkoj evaluaciji možemo zaključiti da je ključni čimbenik za pokretanje akcije, koja je u stanju potaknuti aktivaciju građanstva i dokazati njegovu održivost tijekom vremena, pozitivna suradnja između lokalnih aktera. Ipak, u procesima suradnje potrebno je imati odgovornog za animaciju, posredovanje i potporu različitim umovima i vizijama, jer u suprotnom čak i čvrsto izgrađena mreža oko zajedničkog cilja, može prerasti u slabost.

Uzimajući u obzir našu glavnu „metu“ - mlade, primijetili smo da mnogi podupiru akcije što olakšava njihov angažman i aktivizam: potporu u pronalaženju pravih kontakata na lokalnoj razini, razmjenu iskustva, uvježbavanje, organizacijsku potporu. No, svaki edukator pa i onaj s najmanje iskustva iz ovoga područja, zna da je najvažnije ponuditi priliku za razgovor i razmjenu među kolegama kako bi se stvorio prostor slobodne komunikacije ideja kao i okvir za društvene mogućnosti koje mladima daju priliku pretvarati ideje u akcije.

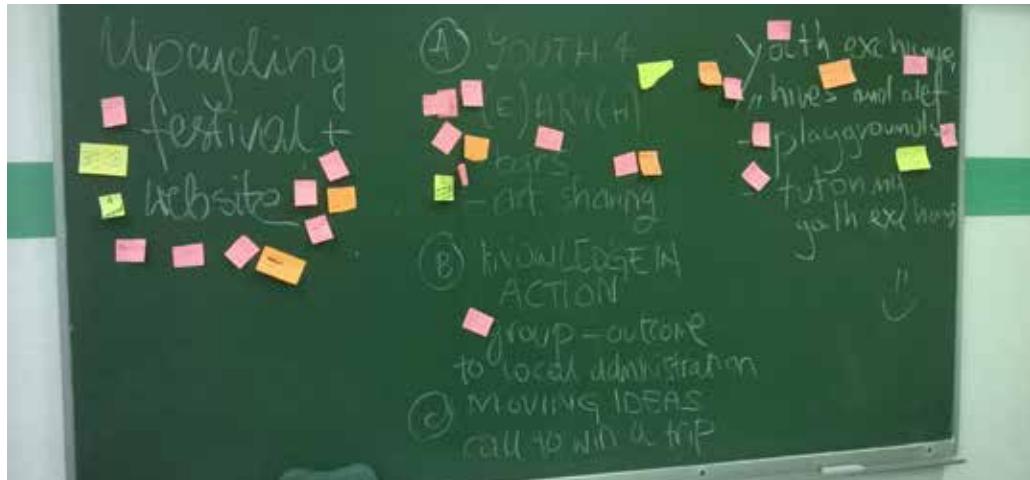
Gianni Cappelotto

koordinator za aktivnosti mladih u Italiji

- projekt Mladi za zemlju

JAČANJE AKTIVIZMA NA MEĐUNARODNOJ RAZINI

Od početaka projekta Mladi za zemlju, progresivno su stvarane nacionalne zajednice aktivista vezanih uz teme održivog razvoja u Vicenzi, Czestochowi i Osijeku. Open book radionice, susreti mladim i napokon testiranje novih oblika globalnih obrazovnih usluga, bilo je otvoreno za sve pa su se rado uključivali mnogi mladi željni učenja o aktivizmu i prepuni volje za prijenosom svojih znanja na kolege, prijatelje i poznanike. Nacionalni koordinatori za mlade radili su u svim gradovima na proširenju mreže volontera.

Zasada, oko 40 osoba u tri europska grada pripada zajednicama aktivista vezanih uz teme 7. milenijskih razvojnih ciljeva i održivog razvoja. Njihove mreže će se vjerojatno proširiti u narednih nekoliko tjedana/mjeseci. Koordinatori za mlade ohrabrili su nacionalne grupe na podizanje aktivizma s lokalne na međunarodnu razinu.

Prvi europski sastanak mladih održao se u Vicenzi uz sudjelovanje predstavnika lokalnih vlasti i zajednica iz tri europska grada. To je ujedno bila prilika da se lokalni volonteri međusobno upoznaju. Održani su okrugli stolovi i radionice na kojima se raspravljalo o temama 7 ciljeva. Osim toga, održane su informativni sastanci o glavnim europskim programima, kulturnim politikama kako bi se sudionicima, mladima i građanstvu pružila znanja o glavnim europskim instrumentima za realiziranje inicijativa i projekata o održivom razvoju. Na kraju su isplanirani trenutci za razmjenu ideja među sudionicima kako bi se omogućilo kreiranje novih vizija za buduće akcije stvarane u području mladih EU, kulturnih i građanskih politika.

Primjer programa međunarodnog sastanka mladih:

DAN 1.	DAN 2.	DAN 3.
<p><i>Predstavljanje programa i aktivnosti za probijanje leda.</i></p> <p>Misli globalno! Kako napraviti korak u smjeru europskih inicijativa za mlade. Radionica.</p> <p>Igra simulacije Sudionici su suočeni sa zadatkom u kojem trebaju dati održivo rješenje za problem.</p>	<p>Razgovarajmo o novcu Radionice o europskim fondovima i finansijskom menadžmentu međunarodnih projekata za mlade.</p> <p>Djeluj lokalno! Sastanci na kojima se raspravlja o održivosti lokalnog aktivizma i njihovim zadaćama.</p> <p><i>Info prostor za dijeljenje ideja koje mijenjaju svijet.</i></p>	<p>Pošalji poruku Natuknice i savjeti koji olakšavaju komunikaciju i učinkovitost.</p> <p>Naš glas! Stvorimo našu međunarodnu aktivnost – razmjena ideja i rasprava.</p> <p>Evaluacija.</p>

Nakon prvog međunarodnog susreta, mladi su osmislili radni plan praćenja sastanaka uživo i online. Napravljena je Facebook grupa pod nazivom „Change Builders: Youth from Czestochowa, Osijek and Vicenza committed for a sustainable world.”

Društvene mreže i web platforme, napravljene posebno za međunarodno povezivanje mladih, bile su korisne za debate i razmjenu informacija o glavnim temama 7. milenijskih razvojnih ciljeva. Volonteri s weba bili su također potaknuti uključiti se u web aktivizam vezan uz 7. ciljeve, poput kampanje na društvenim mrežama za mobiliziranje novih volontera s tri uključena područja.

Do kraja projekta, organizirana su tri međunarodna sastanka na kojima će nacionalne grupe mladih pokušati elaborirati tri nove projektne ideje o održivosti. Ideje projekta koje proizlaze iz ovog međunarodnog puta razmotrit će se tijekom sljedećeg natječaja Erasmus+ KA1 – Mobilnost mladih i osoba za rad s mladima. Ako se projekti usvoje, osigurat će se nastavak međunarodnog puta projekta Mladi za zemlju.

Put i model koji je provodio projekt Mladi za zemlju pokazuje učinkovitost u pokretanju aktivizma i sudjelovanja. Metodologije sudjelovanja imaju pozitivan učinak upravo zato jer stavljuju učenike (mlade) u centar procesa učenja razvijajući njihovu odgovornost.

VISIBILITY ?

DISSEMINATION
OF RESULTS ?

